צפונות

צפונות ועיונים על עניני הפרשה והמועדים
יו"ל ע"י בני החבורה דקהילת אשי ישראל

יום מחמדים

פרשת תולדות
תשפ"ז
גליון רל"ו

'ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי'

מרן הגרי"ז זצ"ל

כ' רבינו הגרי"ז דעשו מעיקרא היה ראוי אף הוא להיות הממשיך של זרע אברהם ויצחק, והביא דברים נפלאים בשם אביו הגר"ח, דהנה איתא בגמ' בנדרים (לא) שהנודר מ'זרע אברהם' מותר בכל הגויים דישמעאל אינו בכלל זרע אברהם משום דכתיב 'כי ביצחק יקרא לך זרע', 'ב'יצחק ולא בישמעאל, ועשו אע"פ שהוא מזרע יצחק נתמעט מדכתיב 'ב'יצחק ודרשינן מיניה ביצחק ולא כל יצחק דגם עשו הופקע מלהקרא זרע אברהם, ודייק מזה הגר"ח שישמעאל הופקע מעיקרא מלהיות הממשיך שהרי מפורש נאמר לאברהם כי ביצחק וגו' ולא ישמעאל אך כשנאמר לו בזה ביצחק ולא כל יצחק עדיין לא נתפרש בזה מי מזרע יצחק הופקע האם עשו או יעקב, ורק בסוף פרשתנו כשיצחק אמר ליעקב ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך לרשתך את ארץ מגוריך אשר נתן אלקים לאברהם אז נקבע שיעקב הוא הממשיך ואילו עשו הופקע.

ובזה תירץ הגר"ח את ד' הרמב"ם פ"י ממלכים ה"ז וכן בפ"ט מנדרים הכ"א שהביא את הפסוק הזה להראות שעשו הופקע ואמאי לא הביא את דרשת הגמ' בנדרים 'כי ביצחק ולא כל יצחק' אלא כנ"ל דבפסוק כי ביצחק רק נתגלה שלא כל זרע יצחק יהיה הממשיך של זרע אברהם, אך לא נאמר מי משני בניו של יצחק יופקע, ועל זה בא הפסוק לומר דרק יעקב אבינו הוא זה שנבחר להיות מזרע אברהם.

(ואולי אפשר להוסיף דכל מה שהוא נהיה מזרע אברהם הוא רק בזה שהוא ממשיך של ה'אבות' ולפי זה נצטרך לומר דבאמת יש כאן ב' בחינות שיש בחינה אחת מה שהוא זרע של אברהם ולזה קיבל עשו את הר שעיר, אך מלבד זה היה כאן מה שהוא ממשיך את אברהם וכלפי ממשיך את אברהם בזה הופקע מלהיות זרעו וממשיכו)

והוסיף בזה הגרי"ז דזה ביאור הכתובים ברישׁ מלאכי 'משא דבר ה' אל ישראל ביד מלאכי, אהבתי אתכם אמר ה' ואמרתם במה אהבתנו הלא אח עשו ליעקב נאם ה' ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי', וביאור הכתובים הוא הלא 'אח עשו ליעקב' דבאמת יעקב ועשו אחים היו ושניהם היו ראויים לרשת את ברכת אברהם כי שניהם בני יצחק ודלא כבני ישמעאל וקטורה דמעיקרא לא היו בכלל ואעפ"כ ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי, וכן בספר יהושע (כ"ד ג' ד') כתיב 'ואקח את אביכם את אברהם וגו' ואתן לו את יצחק ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו, ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרים' וביאורו כנ"ל שהברית מעיקרא היתה ראויה רק ליצחק אך ליצחק נתן ה' שני בנים, ושניהם היו ראויים מתחילה להמשיך ברית אברהם, ורק אח"כ 'ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרים', שהרי רק מי שירד למצרים הוא זה שבו מתקיימת ברית בין הבתרים בה נאמר כי גר יהיה זרעך וגו' ועליהם נאמר שם 'ודור רביעי ישובו הנה' וגו' עכ"ד הגרי"ז.

ומבואר בזה חידוש דבאמת מעיקרא היה צריך להיות שאחד מהם יהיה בלבד, וכל השאלה היה האם הוא יעקב או עשו, ולזה היה את ברכת אברהם.

ויש להוסיף בזה דהנה בפסוקים נראה 'אמלאה החרבה' כביכול היה כאן שילוב בין שניהם שברגע שאחד מהם יורד השני עולה, והביאור הוא שבאמת הכוונה בזה **המשך בעמ' ג'**

"ויחרד יצחק חרדה גדולה"

א"ר לוי בשם רבי חמא בר חנינא שתי חרדות חרד יצחק, אחת ע"ג המזבח ואחת כשנכנס עשו, ואין אתה יודע איזה מהן גדולה, אלא ממה שאת קורא כאן 'גדולה עד מאד' אתה יודע שזו גדולה (תנחומא יג)

פעמיים בחייו חרד יצחק, א' על גבי המזבח כשהיה מונח שכוב מוכן לשחיטה ע"י אביו, וא' כשנכנס עשו לתת מתנותיו, ומאחר שכ' בתורה 'עד מאד' ע"כ שחרד ממתנותיו של עשו יותר ממה שחרד כששכב מוכן לקבל סכין השחיטה בצווארו ע"ג המזבח.

אבדנו הרבה מבני עמינו במשך הדורות לסכיניהם של הגוים, הם רדפו אותנו תמיד הרגו אותנו ושרפו את גופותינו, אבדנו אותם על גבי המזבח!.

ואבדנו הרבה מבני עמינו גם מקבלת מתנותיו של הגוים, משיטתם של שוויון וחירות התערבו ונטמעו בגוים ואבדו הרבה מבני עמינו, מזה שהגוים מזמינים אותנו לבוא וללמוד חכמותיהם בבתי האוניברסיטאות שלהם וכו', אבדנו מבנינו ובנותינו להיות כגוים ולשכוח מיהדותם לגמרי.

וכתוב במדרש תנחומא כאן שקבלת מתנות מעשו הוא סיבה לחרדה יותר גדולה מרדיפת הגוי לרצוח אותנו ולהזיק אותנו בגופינו!.

עשרתם..... הלא נתתם מכוחכם ומבניכם לכל מה ששייך לעולם הגויים להיות יודעים את חכמת הגויים ונימוסיהם.

ערבתם..... הרי שקבלה היא אצלכם להיות מן הדברים החשובים ביותר להיות מעורב עם הגויים, ועד כדי כך שנחשבו בעיני הרבה מאחב"י לדבר חשוב להיות נשוי ונשואה לאחד מן הגויים, ומה קבלתם בחזרה מן הגויים עם כל מה שחשבתם שנצחתם על שנאת האומות לכלל ישראל, הלא קבלתם את כל הצרות של השונאים ימ"ש שהרגו ורצחו יהודים אפילו מאלו שגם הם כבר שכחו שהם יהודים, אז מה העצה? רק עצה אחת נשאר לנו...

הדליקו את הנר.... 'כי נר מצוה ותורה אור' ו'ליהודים היתה אורה' ואורה זה תורה (מגילה טז ע"ב)

(דרשת הגר"י ברייש זצ"ל שבת שובה שנת תש"ה אחר שחרורו ממחנה הריכוז של הרשעים ימ"ש)

בביאור הנס של שרה שחזרה לנערותה

"אברהם הוליד את יצחק" (כה יט-כ)

פרש"י: 'על ידי שכתב הכתוב יצחק בן אברהם הוזקק לומר אברהם הוליד את יצחק, לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה, שהרי כמה שנים שהתה עם אברהם ולא נתעברה הימנו, מה עשה הקדוש ברוך הוא, צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק, וזהו שכתב כאן יצחק בן אברהם היה, שהרי עדות יש שאברהם הוליד את יצחק'.

לכאורה הוא פלא מה היה הטענה של אותם ליצנים והלא אפילו אי נימא כמותם דבאמת מאבימלך נתעברה שרה, והרי היה כאן נס בזה ששרה ילדה ומה לי אם הוא מאברהם או שהוא מאבימלך.

והמקובל בזה הוא שזה דרכה של ליצנות, שאפילו בדבר שאין בו משמעות בכל זאת, היה כאן מידה מסוימת של ליצנות וזה כבר היה סיבה שהקב"ה יצר את דמות יצחק באותו צורה, כדי שיעידו הכל אברהם הוליד את יצחק.

ואפשר לומר באופן אחר והוא יסוד בכל ההבדל בין הנס שארע לשרה לבין הנס שארע לאברהם, דהנה כ' הגרי"ז דהיה חילוק בין הנס של אברהם אבינו לבין הנס של שרה דגבי אברהם הוא באמת היה זקן, ואע"פ שהוא היה זקן הוא הוליד אולם אצל שרה הנס היה בצורה אחרת שחזרה לנערותה וממילא מה שהיא ילדה הוא כמו שכל מי שנערה יולדת גם היא ילדה, ולפי זה נמצא דבאמת הנס שלה היה בצורה אחרת לגמרי מהנס של אברהם אבינו. (וכמו שכ' בגמ' עה"פ אחרי בלותי היתה לי עדנה דנתפשטו הקמטין וחזר היופי למקומו).

ובזה אתי שפיר היטב דברי הליצנות, משום שהנס שהיא חזרה לנערותה כבר כולם ראו את הנס הזה שהרי כ' שנתפשטו הקמטים, נמצא שהנס כעת הוא שילדה מאברהם אבינו ולזה היה ליצנות, ועל זה היה צריך את החידוש הגדול, 'אברהם הוליד את יצחק'.

ובאמת מצינו היטב גבי שרה שברגע שהיא ילדה הרבה עקרות נפקדו עמה וכו' והוא פלא מה ארע בדיוק אצלה, והלא לא מצינו שבשעה שארע נס לאדם קורה נס לאדם אחר, אלא הביאור הוא שאצל שרה לא היה זה נס מיקרי אלא היה זה שינוי הטבע של שרה, ועל כן באותו זמן היה שינויים נוספים.

עוד יש להוסיף דהנה איתא בפסוק 'וה' פקד את שרה כאשר אמר, ויעש ה' לשרה כאשר דיבר' והכוונה בזה פרש"י דהוא להריון, ולכאורה צריך להבין הרי עיקר הנס, וזה עיקר ההבטחה הוא שיהיה לה בן, ומה השייכות של הנושא של ההריון, ולפי הנ"ל אתי שפיר משום שבאמת עיקר מה שארע לשרה הוא הנקודה שהיא חזרה לנערותה, ונמצא דגם אחרי זה היה עדיין הבטחה נוספת של הריון דזה לא חלק מהנס עצמו.

וכן מבואר דבשעה שהניקה את בנה הביאו כולם את בניהם והניקה, משום שהנס כאן לא היה נס פרטי, אלא עיקר הנס היה בזה שהיא חזרה לנערותה, ועל כן היה אפשר גם להניק בנים של אחרים.

וזה מה שכ' בפרטות על שרה 'כל השומע יצחק לי' משום שהנס שלה לא היה נס מקומי של לידת בנה, אלא עיקר הנס היה בצחוק שעשה לי אלוקים בזה שהשתנה לה הטבע והיא חזרה לנערותה.

ואולי בזה יש להוסיף דבר נפלא ! הרי מצינו שנשלחו שלושה מלאכים: א' לבשר לשרה, א' לרפא את אברהם, א' להפוך את סדום, ובפשוטו יש חילוק גדול בין הדברים דהרי גבי הפיכת סדום היה זה פעולה שעשה המלאך, וכן גבי ריפוי אברהם, ואילו גבי לבשר לשרה היה זה לכאורה הודעה בעלמא, וזה קצת תימה דמלאכים נשלחים לבצע דברים של ה' ולא לבשר דברים, וביותר הרי הקב"ה בעצמו כבר בישר לאברהם שלושה ימים קודם.

אמנם לפי הנ"ל הביאור הוא דגם גבי הבשורה לשרה אין זה רק בשורה גרידא, אלא הביאור הוא דזה היה כביכול עשייה של המלאכים שהם שינו את הטבע של שרה ועל ידי זה נולד לה בן, ונמצא שהקב"ה הודיע לה, ואילו המלאכים ביצעו זאת בפועל.

לע"נ הרב **דוד** ב"ר יהושע **שניידר** ז"ל
נלב"ע י' כסלו התשפ"ד
ת.נ.צ.ב.ה
בהיות והנפטר לא השאיר אחריו זש"ק נודה לכל מי שילמד משניות לע"נ

וצריך עיון
קושיות מבי מדרשא

"ויתרוצצו הבנים בקרבה" (כה כב)
וברש"י: 'עוברת על פתחי עבודת אלילים עשו מפרכס לצאת'. וקשה טובא הלא מבואר בגמ' ששאל אנטונינוס את רבי ממתי נכנס יצה"ר לאדם, והשיב לו משעת לידה דא"כ מבעט באמו ויוצא, ומ"ט א"כ רצה לצאת לע"ז. ועוד קשה הלא להדיא דרק אחר 'ויגדלו הנערים' כתב רש"י 'זה פירש לע"ז', ומדוע הכא כבר רצה לצאת. [הרב יוסף כהן]

"שני גוים בבטנך" (כה כג)
פרש"י: 'גיים כתיב, אלו אנטונינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנם לא צנון ולא חזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים; ושני לאמים - אין לאום אלא מלכות. ממעיך יפרדו - מן המעים הם נפרדים, זה לרשעו וזה לתומו. מלאם יאמץ - לא ישוו בגדולה, כשזה קם זה נופל, וכן הוא אומר (יחזקאל כו ב) אמלאה החרבה, לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים'.
וצריך עיון מה תשובה השיבו לה, והא כיון דאמרינן שאחד מהם רשע א"כ עדיין יש את הטענה 'למה זה אנכי' ואי נימא משום שאחד מהם צדיק א"כ ברגע שאמר לה 'שני גויים בבטנך' כבר נאמרה התשובה. [הרב יעקב ישראל שניידר]

"שני גוים בבטנך" (כה כג)
פרש"י: 'אלו אנטונינוס ורבי שלא פסקו מעל שולחנם לא צנון ולא חזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים'. וצ"ע טובא הלא כשבאים לומר לרבקה שיהיה לה בן רשע מ"ט מביאים את אנטונינוס שהיה צדיק ונתגייר, והלא היה צריך להביא את כל מלכי אדום.
[הרב יוסף כהן]

"ויצחק בן ששים שנה" (כה כו)
פרש"י: 'בן ששים שנה - עשר שנים משנשאה עד שנעשית בת י"ג שנה וראויה להריון, ועשר שנים הללו צפה והמתין לה כמו שעשה אביו לשרה, כיון שלא נתעברה ידע שהיא עקרה והתפלל עליה. ושפחה לא רצה לישא, לפי שנתקדש בהר המוריה להיות עולה תמימה'.
ומבואר ברש"י שהמתין לה י' שנים שתהא ראויה להריון, ויל"ע א"כ מדוע נשאה בגיל ג' שהיא עדיין אינה ראויה להריון ולא בגיל י"ב שראויה להריון. ועוד קשה מדוע לא חשש יצחק שמא היא תמאן ולא יחולו הקידושין, וביותר דכל הקידושין הם רק דרבנן בהיותה קטנה.
[הרב ראובן פיין]

"ואחרי כן יצא אחיו" (כה כו)
וברש"י: 'שמעתי מדרש אגדה הדורשו לפי פשוטו, בדין היה אוחז בו לעכבו, יעקב נוצר מטיפה ראשונה ועשו מן השניה, צא ולמד משפופרת שפיה קצרה, תן לה שתי אבנים זו תחת זו, הנכנסת ראשונה תצא אחרונה, והנכנסת אחרונה תצא ראשונה, נמצא עשו הנוצר באחרונה יצא ראשון, ויעקב שנוצר ראשונה יצא אחרון, ויעקב בא לעכבו שיהא ראשון ללידה כראשון ליצירה, ויפטור את רחמה, ויטול את הבכורה מן הדין'.
ויל"ע איזה משמעות היה במה שאחז יעקב בעקב עשו, והא לא ייתכן במציאות שהוא יצא לפניו, וא"כ איזה משמעות יש בזה. [הרב יעקב ישראל שניידר]

"ויהי עשו איש יודע ציד" (כה כז)
וברש"י: 'לצוד ולרמות את אביו בפיו, ושואלו היאך מעשרין את המלח ואת התבן'. צ"ב דאמנם רימהו שמעשרן, אבל מה נתקשה היאך. [הרב ישראל הכהן ארנטרוי]

"ויעקב איש תם יושב אהלים" (כה כז)
ישב אהלים כתיב חסר, ושמעתי מאאמו"ר זצ"ל להקשות, דהא בכ"מ שכתוב 'ישב' בכתיב חסר, פרש"י דאינה ישיבה קבועה (עי' לעיל יח א, כג י), א"כ מה נאמר על ישיבת אהלים דיעקב אבינו שהיתה ישיבת אהלי שם ועבר לפרש"י. (וביאר זצ"ל, דמשום ענין בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, קבע יעקב ישיבה לעצמו כל יום מחדש). [הרב מאיר טעפ]

"ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף" (כה כט)
ופירש"י: 'והוא עיף ברציחה, כמה דתימא (ירמיה ד) כי עיפה נפשי להורגים', ע"כ. (והוא מהגמ' ב"ב טז:). וצ"ע טובא דהפס' בירמיהו שם הוא בנבואה על ירושלים שתחרב ויהרגו אנשיה, וע"ז אמר שם 'קול בת ציון תתיפח תפרש כפיה אוי נא לי כי עיפה נפשי להרגים', נמצא דהעייפות היא של הנהרגים, ולא ולא של ההורגים, ואיך שייך ללמוד מזה לפרש הפסוק בעשו שהיה עייף ברציחה, וצע"ג. [הרב אהרן דיקמן]

"מכרה כיום את בכרתך לי" (כה לא)
פרש"י: 'לפי שהעבודה בבכורות, אמר יעקב אין רשע זה כדאי שיקריב להקב"ה'. וצריך עיון דלכאורה נראה מזה כביכול לא היה כאן מטרה שיעקב אבינו יעבוד את הקב"ה אלא רק שעשו לא יעבוד, וצריך עיון מה הטעם שיעקב אבינו לא ביקש את הבכורה כדי שהוא יעבוד.
[הרב אשר פורמן]

"ויאמר יצחק אל יעקב גשה נא ואמשך בני האתה זה בני עשו אם לא" (כז כא)
פרש"י: 'אמר יצחק בלבו אין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפיו, וזה אמר (פסוק כ) כי הקרה ה' אלקיך. קול יעקב - שמדבר בלשון תחנונים (פסוק יט) קום נא, אבל עשו בלשון קנטוריא דבר יקום אבי'.
לכאורה בתחילה מה שיצחק אמר שהוא רוצה למששו הוא משום שמזכיר שם שמים, ואילו אחרי כן הוא אומר שהוא משום לשון תחנונים. [הרב אשר פורמן]

"ויתן לך האלוקים" (כז כח)
כ' רש"י (בסוגריים מדפו"י): 'מהו האלוקים בדין אם ראוי יתן לך ואם לאו לא יתן לך, אבל לעשו אמר משמני הארץ יהיה מושבך בין צדיק ובין רשע יתן לך', (וכן בראש"ו ובדעת זקנים). וצ"ב חדא, שלכאו' מה שראוי ליעקב ע"פ דין אי"צ ברכה. וכן הלא בפשטות כל מהלך תפילתינו הוא לעורר מידת הרחמים, ולא שנזכה ע"פ דין מכח מעשינו. וביותר צ"ב א"כ במה נתקנא עשו שאמר 'הברכה אחת היא לך אבי', שהרי ברכתו של יעקב היתה רק למה שראוי לו ע"פ דין, ואדרבה ברכתו של עשו היתה גם למה שאינו זכאי, וצריך פירוש בכ"ז. [הרב אי"ש ויסנשטרן]

קושיא עצומה | ארץ גרר - חו"ל

"וירא אליו ה' ויאמר אל תרד מצרימה" (כו ב)
כתב רש"י: 'שהיה דעתו לרדת מצרימה כמו שירד אביו בימי הרעב, אמר לו אל תרד מצרימה שאתה עולה תמימה, ואין חוצה לארץ כדאי לך'.
עוד כ' רש"י (כו יב): 'בארץ ההיא - אף על פי שאינה חשובה כארץ ישראל עצמה, כארץ שבעה גויים: בשנה ההיא - אע"פ שאינה כתקנה, שהיתה שנת רעבון'.
ומבואר ברש"י דבאמת גרר אינה חשובה כארץ ישראל, וצריך עיון א"כ איך היה מותר לו לצאת הא סו"ס אינו ארץ ישראל וה' אמר לו שיגור בארץ ישראל דוקא, ועוד קשה דנראה מרש"י שבאמת היה שם רעב ולא היה שייך לזרוע ורק אצל יצחק היה אפשר לזרוע, וקשה דא"כ מאי טעמא היה צריך לצאת ולא סגי גם באותו מקום שהוא היה גר שם.

בעומק הסוגיות | דבר שלא בא לעולם
הרב מאיר טעפ

"וימכור את בכורתו ליעקב" (כה לג)
הקשו הראשונים היאך חלה מכירת הבכורה ליעקב, הא במכירתה נכלל גם ירושת הארץ שעתידים לירש את נכסי יצחק אביהם, כדאיתא בגמ' (סוטה יג.), ואנו שנינו (ב"מ טז.) ד'האומר מה שאירש מאבא מכור לך, לא אמר כלום' - כיון דהוי מכירת דבר שלא בא לעולם, וא"כ היאך חלה כאן המכירה.
וכתב הריב"ש (סי' שכח) ליישב, דאיירי קודם מת"ת, ואז היה הדין דאדם מוכר לחבירו אף דבר שלב"ל. (הו"ד בכ"מ בקצוה"ח - רעח סק"ג, רט סק"א, שלב סק"ו). והנה נודע מה שחקרו בטעם הריעותא של דבר שלא בא לעולם, ויל"ע לכל טעם אם יש מובן לחלק בין קודם מת"ת לאחריו.
צד קמא: משום דלא סמכא דעתיה בכה"ג, ויש חסרון בגמירות דעת. (ראה רא"ש בשטמ"ק ב"ב קמב: נמוק"י ב"מ סו: דרישה חו"מ רט סק"ג, מהרש"א ב"מ טז.). או דילמא הנוסח המובא בלבוש (חו"מ רט ד): 'אין אדם מקנה דשלב"ל, שאין כאן דבר שיחול עליו קנין'. (וכן בנוב"י תנינא אה"ע נד סקי"ב, הגרש"ש ב"ב סי' ל, קוב"ש ב"ב רעו בדעת ר"י מפריז).
וראה עוד מה שכתב החזו"א (דמאי סי' יז, וכעי"ז בכתבי הגר"ח סי' קצו): 'טעמא דדבר שלא בא לעולם לא מהני, שלא ניתנו דיני התורה אלא על הדברים **שהאדם משמש בהם ושליט עליהם,** ובזה אמרינן דמה שבידו הן בכלל באי עולם ותשמישי בני אדם' עכ"ל. (ולדבריו מתבאר גם הריעותא בקנין למת ולעובר ולחמור ולהעברת מצוות מזה לזה, דהכל אינן בארצות החיים ושימושיהן).

להפקדות נא לפנות אל
הרב י.י. שניידר
054-8475219
או הרב שמואל קארפ
050-4106327

לתרומות עבור עניי הקהילה
בפיקוח מורינו הרב שליט"א
נא לפנות לגבאי ביהמ"ד

לתרומות עבור אחזקת הכולל
נא לפנות אל
הרב י.י. שניידר
054-8475219

קיום פריה ורביה קודם מתן תורה

הרב יעקב ישראל שניידר

"ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ד'" (כה כב)

בספר חידושי מרן הגרי"ז עה"ת כתב: 'י"ל עפי"מ דאיתא בברכות דף י' דחזקי' לא עסק בפו"ר משום דחזא ברוה"ק דנפקי' מיני' בנין דלא מעלי וישעי' אמר לו בהדי כבשי דרחמנא למה לך מאי דמפקדת איבעי לך למעבד עיי"ש, הרי דאע"ג דיצאו מחזקי' גם צדיקים כמו יאשיהו וצדקי' וזרובבל ועוד מ"מ כיון דחזא ברוה"ק שיצאו ממנו גם רשעים כמו מנשה ואמון לא רצה לעסוק בפו"ר ורק ישעי' אמר לו דמאי דמפקדת איבעי לך למעבד דלא ניתנה הרשות להבטל ממצות עשה בשביל איזה טעם שיהי', אבל בלאו הך טעמא דמאי דמפקדת איבעי לך למעבד שהוא מוזהר ומצוה ע"ז צדקו דברי חזקי' דמוטב שלא לעסוק בפו"ר משיצאו בני דלא מעלו.

ולפי"ז באשה שאינה מוזהרת על פו"ר הדין עם חזקי' דאין שוה לעסוק בפרי' ורבי' כל שיודעת ברוה"ק דנפקי מינה בני דלא מעלו אף אם תלד גם צדיקים כמו בחזקי', הנה בפרש"י שם מביא מהמדרש דהרציצה היתה כשהיתה עוברת על פתח ע"ז עשו מפרכס לצאת, וזהו שאמרה אם כן למה זה אנכי, הרי אנכי לא נצטותי על פו"ר ולמה לי כל הטורח והעמל הזה להוליד בן רשע עובד ע"ז וכמו בחזקי' שרצה למנוע מזה וזהו שרצתה לומר במלת אנכי דעל יצחק ל"ק כלום דהוא מוזהר על פו"ר אבל אצלה ל"ש הטעם דמאי דמפקדת וכו' ואין שוה לפני' כל העסק וכש"נ עכ"ל.

וצריך עיון א"כ מה היה התשובה של שם 'שני גויים בבטנך', והא סו"ס כיון שהיא לא מצווה בפרו ורבו שוב לא תהיה חייבת בזה.

ואולי צריך לומר דבאמת הלא בתחילה היתה סבורה שיהיה לה רק בן אחד והוא עצמו יהיה פעמים צדיק ופעמים רשע, ועל כן בזה אין חיוב פריה ורביה עד כמה שהוא לא יהיה צדיק, ועל זה הוא ענה לה 'שני גויים בבטנך' שהם שני ילדים ולא ילד אחד ונמצא דאחד מהם הוא צדיק ועל כן יש לה חיוב.

אמנם היה מקום להוסיף בזה דהלא הוא אמר לה 'שני גויים בבטנך' ובחז"ל מבארים דהכוונה הוא לאנטונינוס ורבי שלא פסק מעל שולחנם חזרת וצנון בימות החמה ובימות הגשמים, נמצא שהוא ענה לה זה גופא שנכון שהיא צודקת שמבחינת עשו עצמו לא היה צריך להיות חיוב של פריה ורביה מכיון שהוא גוי, אך כיון שיצא ממנו צדיקים כמו אנטונינוס על כן זה גופא מה שהוא אמר לה ששווה לה פריה ורביה גם בשביל זה.

ועוד יש להוסיף על דברי הגרי"ז דבאמת ודאי צדקה רבקה דכיון דהיא קודם מתן תורה היה צריך להיות שאם הוא בן רשע לא יהיה עליה חיוב כלל של פרו ורבו, אך כאן היה טענה נוספת והוא דברש"י מבואר עה"פ (כה כג) 'מלאם יאמץ' - לא ישוו בגדולה, כשזה קם זה נופל, וכן הוא אומר (יחזקאל כו ב) אמלאה החרבה, לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים' ומבואר שאדום הוא השלמה לעם ישראל ונמצא א"כ דבאמת זה חלק אחד שהוא מחולק לשני חלקים, וכמו שידוע שעשו היה צריך לצאת ממנו ו' שבטים ויעקב אבינו לקח ממנו את כל השבטים שלו וכו' וכבר האריכו בזה הרבה נמצא דזה גופא הטענה היה שכדי שיולד בן צדיק חייב להיות שיהיה בן אחד עם תפקיד אחר וייתכן שיהיה רשע ויהיה בזה חלוקה של התפקיד נמצא דמה שענה לה שם היה בדיוק הנקודה שהיא חיפשה שיהיה כאן השלמה של ב' התפקידים אלא שלבסוף עשו קלקל ויעקב אבינו לקח ממנו את התפקיד

ועוד יש להוסיף בזה דבר נפלא עפ"י מה דאיתא בס' 'תורה אור' עה"ת דהלא כ' הגרי"ז עה"פ 'אם יעקב ועשיו' דהביאור הוא דכל מה שנאמר ליצחק 'כי ביצחק יקרא לך זרע' ולא כל יצחק הוא רק גבי יצחק עצמו והוא לא גבי רבקה דרבקה באמת נקראת אם יעקב ועשיו והוא לא הופקע מלהיות זרעה, ועל זה טענה א"כ למה זה אנכי הרי אני צריכה להיות גם אמו, ועל זה ענה לה דבאמת הוצרך גם חלק זה וזה מה שכ' רש"י גבי אמלאה החרבה כביכול ברגע שיש חורבן של ירושלים וכו' משום ששני הדברים נצרכים יחד.

כח התפילה בטבע

הרב יעקב ישראל שניידר

'בן ששים שנה - עשר שנים משנשאה עד שנעשית בת שלש עשרה שנה וראויה להריון ועשר שנים הללו צפה והמתין לה כמו שעשה אביו לשרה, כיון שלא נתעברה ידע שהיא עקרה והתפלל עליה. ושפחה לא רצה לישא, לפי שנתקדש בהר המוריה להיות עולה תמימה'.

צריך עיון מאי טעמא הוא רק בשעה שנודע לו שהיא עקרה ולא קודם דמשמע מרש"י שרק בשעה זו הוא התפלל עליה.

והביאור נראה דהוא משום שיש יסוד בתפילה שתפילה הוא רק אם הוא על דבר מסוים וכמו המעשה הידוע במדרש גבי חמור אסתר רבה (וילנא) פרשה ז סימן כד.

משל לאדם שהיה מהלך בדרך מן דוחקא דאורחא אסתבע קרסוליה אמר הלואי הוה לי חד חמר, עבר עלוי חד רומי דילדית חמרתיה חד עולאי, א"ל סב ארכב הדין עולאי, אמר הא צלותי אישתמע ברם אנא לא שאלית כהוגן אם למרכב אם למרכיבה, כך נבואתן של או"ה להיות עתידים ליום הזה ואינן יודעים אם להרוג אם ליהרג, אבל ישראל נבואתן מפורשת להיות היהודים עתידים ליום הזה להנקם מאויביהם. ומבואר מזה שבאמת גבי תפילה צריך להתפלל על הדבר עצמו בדיוק דאי הוא מתפלל אחרת יהיה אחרת אפילו שרצונו מובן מה הוא רוצה.

ולפי"ז אתי שפיר גבי יצחק שהוא התפלל רק שיהיה ילדים אך הוא לא התפלל על העקרות עצמה ועל כן מה שארע הוא שלא היה לה ילדים, דהרי לא היה תפילה על עצם העקרות. וביותר שהרי גבי יצחק היה צריך תפילה מיוחדת מכיון שהוא מקדם את מיתת אברהם אבינו בחמש שנים כדי שלא יצא לתרבות רעה.

וטעם הדבר הוא ע"פ דברי המהרש"א הידועים שכ' בקידושין כ"ט ע"ב 'הוה ההוא מזיק בי רבנן דאביי, דכי הוו עיילי בתרין אפי' ביממא הוו מיתזקי, אמר להו: לא ליתיב ליה אינש אושפיזא, אפשר דמתרחיש ניסא. על, בת בההוא בי רבנן, אידמי ליה כתנינא דשבעה רישוותיה, כל כריעה דכרע נתר חד רישיה. אמר להו למחר: אי לא איתרחיש ניסא, סכינתין'.

וכ' ע"ז המהרש"א (חידושי אגדות מסכת קידושין דף כט עמוד ב)'אפשר דאתרחש ניסא כו' ק"ק דהיאך דחה אביי אותו למקום סכנה על הספק דשמא יתרחש ניסא וגם אם יתרחש ניסא יהיו מנכין לו מזכיותיו כדאמר בעלמא וי"ל **דודאי סמך אבייי על חסידותו ושמתוך תפלתו לא יהיה ניזוק ויהרוג את המזיק ואין זה מקרי נס** אלא שאמר דשמא קודם תפלה יתרחש ניסא וינכו לו מזכיותיו ומשום ספק זה אין למנוע הודאי שיהרוג אותו ולזה יתיישב דא"ל למחר אי לא איתרחש ניסא כו' שהיה מתרעם עליהם שלא תלה הדבר בתפלתו אלא בניסא והבאתם אותי לידי מדה זו שמנכין לי מזכיותי ודו"ק.

ומבואר מדברי המהרש"א הנ"ל היסוד דאי הוא היה משתמש בטבע לא היו מנכין מזכויותיו מכיון שהשתמש בדרכי הטבע ולא השתמש בנס כלל, ועל כן מובן מאוד מה שהיה צריך תפלה מדיוקת.

ולפי זה יתכן לבאר דבר נוסף, דהנה אמרינן דה' נעתר לו ולא לה והטעם בזה הוא משום שאינו דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע, ולכאורה יש פלא גדול בזה הא אי נימא דהוא מצד זכויות הלא מפורש לעיל בפסוק שמשבח את רבקה על זה שהיא גדלה בין רשעים ובכל זאת היא יצאה צדיקה, ומשמע שיש כאן שבח מיוחד על זה ואילו הכא מפורש דיותר שבח הוא תפילת צדיק בן צדיק.

אמנם לפי הנ"ל נראה דהביאור הוא משום שתפילה היא 'טבע' ועל כן מאוד מובן דגבי תפילה **אין זה עיקר משום הזכויות של האדם אלא משום מציאות התפילה** ולזה יש לומר דתפילת צדיק בן צדיק עדיפא על תפילת צדיק בן רשע, משום שטבע התפילה כשהיא עולה בזה יש שייכות יותר לצדיק בן צדיק.

המשך מעמ' א' | מרן הגרי"ז זצ"ל

הוא שאחד מהם היה צריך להיות האב, ואילו השני היה צריך להיות המשמש שלו וכמו שידוע מדברי הגר"א קוטלר זצ"ל שהגשמיות היה צריך לעבור דרך עשו, ונראה להוסיף דאין הביאור בזה כביכול היה צריך לעבור דרך עשו אלא הביאור הוא דזה נקבע צורת החלוקה שיהיה אחד מהם אחראי על הגשמיות ואחד מהם אחראי על הרוחניות, ועל כן עשו היה בתורת משמש, אלא שלמרות הכל מכיון שהיה מומר הוא קלקל ועל זה הולך הפסוק 'ואת עשו שנאתי'.

ולפי הנ"ל יש לבאר הא דיעקב אבינו הלך לשאת אשה כל כך מאוחר ומאי טעמא הוא לא נשא לפחות בגיל שבו אביו היה ואפילו קודם לכן, אך הביאור הוא משום שנישואי יעקב אבינו היה צריך להיות נישואין בתור 'אבות' ולא נישואין עם אשה רגילה אלא נישואין של ה'אבות' עם ה'אמהות' ולזה היה צריך לחכות שהוא יהיה תורת 'אב' וזה ארע ברגע שבו יצחק אבינו נתן ליעקב את ברכת אברהם, ובזה הוכרע שבאמת האב הוא יעקב אבינו ולא עשו, ועל כן נשא דוקא אז אשה שבזה היה נישואין בתור אחד מהאבות.

והנה לפי הנ"ל נמצא דהברכה העיקרית הוא ברכת אברהם שנתן אותה יצחק ליעקב, וא"כ הפלא הגדול הוא מה הטעם שעשו עושה כל כך הרבה דברים עבור הברכות של 'ויתן לך' בזמן שעיקר הברכות הוא בכלל דבר אחר.

והביאור הוא שבאמת היה כאן שני חלקים משום שיתכן שיעקב אבינו יהיה האב, אך עדיין כל השפע בין הרוחני ובין הגשמי יהיה על ידי עשו, וזה מה שרצה יעקב אבינו להרויח בברכה שאפילו שהוא ידע שהוא יהיה זה שיקבל את ברכת אברהם אך עדיין הוא רצה שכל השפע יעבור דרכו. אמנם היה מקום לומר חידוש שבאמת כל ברכת אברהם נולד רק אחרי הברכות של 'ויתן לך' וללא זה באמת לא היה עליו את ברכת אברהם, והוא חידוש.

ברכת מזל טוב מעומקא דליבא קמיה ידידינו הדגול,
הנושא בעולו של בית מדרשינו מאז הקמתו, ודואג
לתפקודו בכל ימות השנה, ובפרט בערבי חגים ובימים
הנוראים, מרביץ תורה לעדרים

הגאון רבי שמואל בנימין כהן שליט"א ונו"ב
העומדת לימינו תחי'

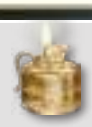
לרגל נשואי בתם שתחי' עב"ג הרב אברהם משה
חיימוביץ נ"י

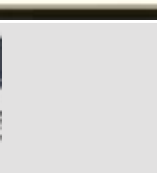
יתן ד' והזיווג יעלה יפה ויראו דורות ישרים מבורכים
לתפארת המשפחות הנכבדות
שמחת החתונה תתקיים ביום שני ו' כסלו באולמי
'ארמונות רז' (שוהם)

לעילוי נשמת **הר"ר מרדכי יוסף הכהן**
בן הר"ר יצחק אייזיק וילקומיץ זצ"ל
נלב"ע יא טבת תש"פ
ת.נ.צ.ב.ה.

לתרומות לזכות, להצלחה, לישועה ולרפואה נא לפנות בטלפון: 054-8475219

מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ

הרב מאיר טעפ

'שני גוים בבטנך ושני לאומים ממעיך יפרדו'

יעקב - 'תושבחתא דאבוהון' - 'יקירו של עולם'

יעקב אבינו מידתו 'כליל תפארת', שהוא עמוד האמת, ככתוב (מיכה ז): **'תתן אמת ליעקב'**, והוא עמוד התורה ש'אמת זו תורה' (ברכות ה:) 'ותפארת זו מת"ת' (שם נח.). ובב"ר (צה ג): 'ללמדך שבכ"מ שהיה יעקב יושב היה עוסק בתורה'. וכתב הנצי"ב (העמ"ד יב יז): 'יעקב הצטיין בגמ"ח למעלה מטבע האדם, כמו באופן שמירת צאן לבן'.

ונקרא **'בחיר האבות'** (ב"ר עו א, וברש"י). ובזוהר (ח"א קסג:) נקרא: 'תושבחתא דאבוהון'. ועוד נקרא שם (ח"א קנ.) השלם שבאבות. עוד נקרא בחז"ל (ב"ר סז ב): 'יקירו של עולם', ודיוקנו חקוק בדמות אדם שבמרכבה (חולין צא: וברש"י שם, ב"ר סח, פדר"א לה. וע"ע אוה"ח בראשית כח, דהוא רגל ד' במרכבה. ובסגולת משה כתב ע"פ הזוהר (ח"א רמח:) שעד שבא דוד היה יעקב רגל ד').

ובמגילה (יח.) שהקב"ה קראו ליעקב א'ל. עוד אמרו (שוח"ט תהלים ח): **'ותחסרהו מעט מאלקים, זהו יעקב'**. ובזוהר (ח"א קלח.) שהקב"ה אמר ליעקב, אני אלוק' בעליונים, ואתה אלוק' בתחתונים. ובב"ר (עז א): 'אמר אין כאל ומי כאל, ישורון - ישראל סבא (יעקב אבינו), הקב"ה כתוב בו (ישעיה ב) ונשגב ה' לבדו, אף יעקב ויותר יעקב לבדו'. ובפי' עץ יוסף בשם יפה תואר: 'כמו שה' יחיד בעליונים ואין דומה לו, שע"כ נאמר ונשגב ה' לבדו, ביום ההוא שלעתיד כולם יכירו שאין עוד מלבדו, כן יעקב היה יחיד בתחתונים ואין דומה לו בזכות ובכח, ולכן קנא בו המלאך ויאבק עמו'.

ובספרים (טעמי המצוות להאר"י תצא, מהר"ל ועוד) דהביאור ב'שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדה"ר' (ב"מ פד.), דיעקב אבינו היה קדוש ונבדל מהחומר כאדה"ר קודם החטא, וכן השגתו בתורה היתה במעט כאדם שהשיג טעמי תורה עד תכליתם.

וכתב הגר"א (משלי ח יב מאמר ט), דבתחלה היה יעקב איש תם ולא היה חריף לרמות, ורק לאחר שלמד תורה לרוב, נתחכם ונכנסה בו ערמומיות. וכן בפרי צדיק (שמות ליקוטים משלי א ד): 'יעקב אבינו איש תם, מקודם שהיה עדיין במדרגת יעקב כו'. ואח"כ כשלמד בביהמ"ד של שם ועבר והגיע למדרגת ת"ח, היה אחיו של לבן ברמאות'.

עוד מצינו במצודות דוד, עה"פ 'ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו' (יהושע כד): **'כי לטובה יחשב ליע־קב שהיה עם עשו בכרס אחד, כי הוא שאב כל הזוהמה, ויעקב יצא נקי'**. וביותר הרחבה באלשיך (ריש שמות): 'על הדרך זה היה ראוי ביצחק יטיל בחינת הזוהמא באשה זרה, ובחינת הקדושה ברבקה. אלא שהיה עולה תמימה ולא יוכל לישא זרה. ע"כ הוצרך להוליד תאומים, והוא כי אם יולידם זה אחר זה, לא יבצר מהיות מב' הבחינות בכל אחד. ע"כ באו יחד למען מעירוב ב' הבחינות יקלוט כל או"א המתיחס אל בחנת נפשו. וזה מאמר פסיקתא, כי כשהיה עשו בבטן אמו שתה כל דם נדותה, עכ"ל שהוא אצלי, כי קלט כל בחנת הזוהמא המתיחסת אל הנדות, כי ממנה הוא כנודע. ע"כ יצא עשו איש שעיר ויעקב איש חלק'. וכן באוה"ח (במדבר טז): 'דע כי כשברא ה' את האדם, ברא נטע אחד שבו כלולים כל ענפי הקדושה, וכשחטא ונפגם נפגמו כל הנשמות שהיו תלויים בו, וכל שיצאו ממנו פגומים היו. עד שיצתה נפש אברהם ונתלבנה באמצעות י' נסיונות, ונתברר הפסולת בישמ־עאל, ויצתה נשמת יצחק ונתלבנה בעקידה, ונתברר הפסולת בתגבורת האש הוא עשו, ויצתה נשמת יעקב בלא שום דופי, והוא מה שהעירונו במאמרם 'שופרא דיעקב מעין שופריה דאדה"ר', פי' שלא היה בו פסולת כאדם קודם שחטא'.

***

עשו - 'ואת עשו שנאתי' - 'בזוי באדם'

מובא במדרש שיה"ש זוטא (פ א): 'ויגדלו הנערים, הרי יעקב ועשו. כשם שחל ה' על יעקב, כך היה ראוי שיחול על עשו. עשו היה ראוי להעמיד מלכים, ויעקב היה ראוי להעמיד כהנים'. וברמח"ל (קנאת ה' צבקות): **'דע כי שורש לעשו היה בראשונה בקדושה**, כי באמת במדרגה אחת היו בתחילה, מה שאין יצחק וישמעאל, והוא סוד 'הלא אח עשו ליעקב' (מלאכי א). ותבין שגם עשו היה יכול להיות קודש, ויהיו שניהם בנים טובים לה'. ועוד כתב (אוצרות רמח"ל וישלח): 'ידוע שעשו ויעקב לשניהם ניתנו תקונים גדולים לתקן, יעקב היה לו לתקן תקוני הקדושה שהוא מצד ימין, ועשו שהוא מצד שמאל היה לו להכניע הס"א'. וברמב"ן הזכיר בקבורת יצחק (לו כח): 'וקברוהו בכבוד עשו ויעקב בניו **גדולי העולם**'.

ובזוהר (בראשית קמו.): 'בן יכבד אב דא עשו, דלא הוה בר נש בעלמא דיוקיר לאבוי כמה דאוקיר עשו לאבוי'. וכן בב"ר (סה טז): 'אמר רשב"ג כל ימי הייתי משמש את אבא, ולא שמשתי אותו אחד ממאה ששמש עשו את אביו. אני בשעה שהייתי משמש את אבא, הייתי משמשו בבגדים מלוכלכין, ובשעה שהייתי יוצא לדרך הייתי יוצא בבגדים נקים. אבל עשו בשעה שהיה משמש את אביו, לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות, אמר אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות'.

ומרן הגרש"א זצ"ל הזכיר לרוב: **'עשו לא היה קטלא קניא, אלא היה אדם גדול'**, (לשונות המובאים בספרי רבי אייזיק שר). והוכיח כן מהירושלמי (נדרים יב.), שלעת"ל כל הצדיקים ישבו בשלחן, ואף עשו יושב עמהם, ובא הקב"ה ומוציאו מביניהם, והרי בב"ב (עה:) איתא 'ירושלים של עוה"ב, אין עולין אלא המוזמנים לה', וא"כ כיצד כלל נכנס עשו לשלחן עד שהוציאוהו, וע"כ דיש לו שייכות לשם. וכן יש מכתב מהרוגטשובער (צפע"פ החדשות א עמ' שסג), שמזכיר שם תו"ד: 'דודיני ר' עשו'.

ובב"ר (סז יג): 'וירא עשו כי רעות בנות כנען וגו' וילך עשו אל ישמעאל, ריב"ל אמר נתן דעתו להת־גייר. מחלת שמחל לו הקב"ה על כל עוונותיו. בשמת שנתבסמה דעתו עליו'. וביאר בענף יוסף: 'נתן דעתו להתגייר, כלומר לעשות תשובה, לפיכך נקראת מחלת שמחל לו הקב"ה על כל עוונותיו. ועיקר שמה בשמת, או שעיקר שמה מחלת. ונקראת בשמת שנתבסמה דעתו עליו בתשובה'.

אולם להדיא בנבואת מלאכי שם 'נאום ה' ואוהב את יעקב ואת עשו **שנאתי'**. וכן ברש"י בכ"מ בפ־רשתן שעבר על ג' חמורות, ובב"ר (כה כט): 'ה' עבירות עבר אותו רשע ביום ההוא'. ובמגילה (יא.): **'הוא עשו הוא ברשעו מתחלתו ועד סופו'**. ובילקו"ש (ח"ב תיח) 'שפתים דולקים ולב רע - הכתוב מדבר בעשו'. ועוד שם (תולדות קי): **'עשו - הא שוא שבראתי בעולמי'**. ועוד שם (ירמיהו): 'קטן נתתיך בגוים בזוי באדם' (ירמיהו מט) שמדבר בעשו. ובב"ר (סה טו): 'אמר ר"י עלי להכנס ולומר לאביך יעקב צדיק ועשו רשע'.

וע"ע בדעת זקנים (כה כה) ממדרש, שיצחק לא מל את עשו בן ח' ימים, כיון שהיה אדמוני וחשש שלא נבלע דמו ואסור למולו. ואחר שנה או ב' ראה שלא נשתנה מראיתו והבין שאדמימותו מולדת, ואעפ"כ לא מל אותו, ואמר הואיל ולא נימול לח' ימים כמוני, אמול אותו בי"ג שנה כישמעאל. וכ־שהיה בן י"ג שנה עיכב עשו בעצמו ולא הסכים למול, והיינו דכתיב (יחזקאל לה) 'אם לא דם שנאת ודם ירדפך', עכת"ד.

ורבי אייזיק שר בי' בכ"ז, דהיה נראה עשו כלפי חוץ כגדול והיה שייך בגדלות, אלא שלפני ולפנים בסתר ליבו היה כרשע. (עי' לקט שיחות מוסר).

תגובות לגליון הקודם

לפרשת חיי שרה: בשאלה: המדרש מפרש 'המושל בכל אשר לו', דשליט ביצרו כמותו. וקשה מדוע דוקא הכא (גבי שליחות אליעזר), הוזכר שבח אליעזר. תשובה: כאן הוי פעם שניה שאליעזר מוזכר בתורה. הפעם הראשונה נמצאת לעיל טו ב-ג בענין הבטחת הזרע לאברהם. והנה בפעם הראשונה מוזכר אליעזר כדבר לא טוב, דהיינו העובדה שאברהם עירירי ללא בנים, דנפקא מזה שבמקום שבנו ירש אותו כדרך כל הארץ - אליעזר עבדו ירשו. משא"כ הכא שהוזכר לחיוב - שנשלח לשליחות חשובה, כאן הוזכרה גדלותו.

בשאלה: בשורת לידת רבקה נודעה לאברהם כבר בפרשה הקודמת (רש"י שם), וקשה מדוע המתין אברהם ולא הביאה מיד (ע"י אליעזר). תשובה: א. קידושין שאינן ראויין לביאה (פחות מבת ג'), אינם קידושין. ב. רבקה היתה צריכה לאמה להניקה.

בשאלה: אליעזר אמר למשפחת רבקה שאם לא תאבה הוא יקח ליצחק מבנות ישמעאל או לוט (רש"י). וקשה הרי אברהם אמר לו שאם לא תאבה שיקח ליצחק מבנות ענר אשכול וממרא. תשובה: אברהם אמר לאליעזר שאם האשה לא תאבה הוא רשאי לקחת אשה אפי' מבנות ענר אשכול וממרא שהיו כנעניים, אך אליעזר החמיר לטובת אברהם לנסות לקחת לכה"פ מבנות ישמעאל או לוט - ולא כנענית.

בשאלה: מדוע אברהם נצרך לשבועה לקיום שליחות אליעזר, וכי שליח לקדש את רחל יכול לקדש אל לאה. תשובה: קיחת רבקה ליצחק, דהיינו קידושיה, נעשתה רק אחרי סיום שליחות אליעזר (כד סז) 'ויביאה יצחק האהלה שרה אימו ויקח את רבקה', וממילא פשוט שאליעזר לא קיבל שליחות קידושין אלא רק ציוה בשבועה לקיים פקודת אברהם - להביא ליצחק אשה הגונה.

הרב עזריאל בוכנר

בקושיה מדוע רק בעת סיפר אליעזר אל לבן ובתואל סדר הדברים, אז רמז הענין שיש לו בת, ולא בדברו אל אברהם. אומרים משמיה דהרה"ק מקאצק זיע"א, שהאדם בשעת נגיעה אינו מבחין אל נגיעתו כלל, משא"כ לאחר זמן כשדיבר אל בתואל ולבן רק אז הבחין גודל הנגיעות.

ובמה שהקשו מדוע אברהם נצרך לשבועה לקיום שליחות אליעזר, הא על מה שלא שולח לא מהני השליחות. הנה שאלה זו ידועה משמיה דהגרי"ז, ויש לדון בזאת, דהרי מסתמא יצחק הוא זה שעשה את אליעזר שליח לקדש לו אישה, דלאברהם אין שום זכות לשלוח שליח לקידושין עבור יצחק, וא"כ לכך אברהם היה צריך להשביע לאליעזר אחר שאין השליחות תלויה בו.

הרב ב. ע. - בני ברק

לשאלת הרב ישראל הכהן ארנטרוי, על רש"י שכתב 'בין שני אוהבים כמונו', מה ענין אהבה לכאן. צ"ל שהיה למטרת חנופה.

על קושיית הרב יעקב ישראל שניידר, בענין שליט ביצרו, איזה שייכות יש לזה עם השליחות. צ"ל שהיה בזה התגברות על יצרו שרצה את יצחק לבתו, כדאיתא בחז"ל.

יישר כח - הרב יעקב וייסנשטרן - בני ברק

טנא מלא ברכות נשגר בזאת קמיה ידידינו חברי קהילתנו הק' לרגל השמחה השרויה במעונם:

הרב **אלעזר מנחם מן גינואר** שליט"א ומשפ' ולחמיו הרב **חיים דיקמן** שליט"א ומשפ' לרגל הולדת הבן - הנכד נ"י

הרב **מרדכי כהן** שליט"א ומשפ' ולאביו הגאון רבי **ש"ז כהן** שליט"א ומשפ' ולזקנו הרב **יהודה אריה כהן** לרגל הולדת הבן - הנכד - הנין נ"י

הרב **זאב הכהן בינדר** שליט"א ומשפ' ולחמיו הרב **חיים רוחמקין** שליט"א ומשפ' לרגל הולדת הבת - הנכדה תחי'

הרב **מתתיהו ויסנברג** שליט"א ומשפ' ולחמיו הרב **בצלאל יעקבזון** שליט"א ומשפ' לרגל הולדת הבת - הנכדה תחי'

ישא דברים:

בין קבלת שבת למעריב

הרב יהושע הלוי ניסנקורן שליט"א

לאחר תפילת מוסף

הרב ישראל חיון שליט"א

מעריב ליל שבת: 5:21

שחרית בשב"ק: א': 5:25 | ב': 7:10 | ג': 7:50

מנחה: א' 12:30 | ב' 3:51

מעריב מוצ"ש: א' 5:26 | ב' 5:31 | ג' 5:53

ימות החול

שחרית: נה"ח | 6:30

מנחה: 13:20

מעריב: 19:00 | 23:00

לשליחת חומר לגליון לתגובות ולרשימת תפוצה: פקס: 15339578855 או במייל: gmail.com@7177790